

“Ik stond te trillen op mijn benen”

Het is 20 oktober 2014 als melkveehouder Piet Zonderland geroepen wordt door zijn vrouw: “Het ruikt niet zo fijn in de schuur”, roept ze. Piet besluit te gaan kijken en loopt gewapend met een zaklamp over het erf. Al snel ontdekt hij hooibroei in zijn silo: “Er kwam een penetrante brandachtige broeigeur uit de silo. Het eerste wat ik deed was onze controleur bellen. Ik zou niet weten wat ik zonder hem had moeten doen”, aldus Zonderland.

Modern gezinsbedrijf

Piet Zonderland heeft een melkveebedrijf van 82 hectare landbouwgrond en 19 hectare grond van Staatsbosbeheer. Hij en zijn zoon houden 160 koeien en jongvee. In 1982 vestigt Zonderland zich in het Friese Koudum. Vijf jaar later wordt de maatschap van de familie Zonderland opgesplitst en gaat Piet zelfstandig verder. Het melkveebedrijf groeide langzaam naar wat het nu is: een modern gezinsbedrijf. “We begonnen hier met 60 koeien in een ligboxstal. In 1998 kwam er een melkrobot bij en in 2008 een vrije keuze (emissiearme) ligboxstal, waarin drie melkrobots in gebruik zijn.”

Preventieve controle

Hooibroeicontroleur Sjors Ketelaars stapte ongeveer 33 jaar geleden voor het eerst in de auto om namens Interpolis een hooibroeicontrole uit te voeren. Eén van de eerste adressen waar hij aanklopt is Firma Zonderland. “Als melkveehouder ontvangen wij elk jaar een brief vanuit Interpolis met het aanbod gebruik te maken van gratis controle op hooibroei. Dat is een heel belangrijke zaak, dus wij geven hier elk jaar gehoor aan”, aldus Zonderland.

Het is 30 juli 2014 als Ketelaars langskomt voor de jaarlijkse hooibroeicontrole: “In de binnenste meter van het hooi werd een maximale temperatuur van 65 graden gemeten. Aan de buitenkant was de piek 35 graden”, vertelt hij. In de weken erna werden door Ketelaars nog twee metingen verricht. De temperatuur zakte naar 50 graden, waardoor er geen acuut gevaar meer was: “Houd het goed in de gaten”, gaf Ketelaars als advies.

Maanden later, maandagavond 20 oktober, gaat het dan toch mis: hooibroei in de silo en in de stallen. Een snelle blik in de silo, die halfvol lag met hooi van de eerste snee, was genoeg om te zien dat het hooi van binnen een krater vormde. “Ik heb toen direct Sjors opgebeld. Toen hij daar aankwam was de temperatuur al gestegen naar 90 graden. Daarop is onmiddellijk 112 gebeld.”

Zonderland mocht van geluk spreken: “De buizen stonden nog op blazen vanuit de zomerperiode, hierdoor konden wij de hooibroei eerder ruiken. Achteraf hoorde we dat er tijdens de broei een gigantisch hoge concentraties H₂S (waterstofsulfide) en koolmonoxide (CO) waren ontstaan. Ik ben blij dat we voorzichtig gehandeld hebben en niet in de silo zijn gegaan, want dit zijn beide zeer giftige stoffen.” De brandweer heeft met schuim de hooibroei gedoofd. “Toen ik 's nachts alleen rondliep stond ik letterlijk te trillen op mijn benen. Pas toen het weer veilig was kon ik rustig worden.”

Kosten

De silo is behouden gebleven, maar er was wel veel schade. In totaal heeft het ruim 13.000 euro gekost door verlies van voer, het inschakelen van materieel en transportkosten om het hooi af te voeren.

Als er geen controle was geweest en er was niet op de juiste manier ingegrepen dan waren de kosten waarschijnlijk veel hoger opgelopen.

Oorzaak

Toen alles was opgeruimd is de situatie nog eens goed bekeken: "Het hooi had nog één dag langer moeten drogen. Een vochtige plek binnenin het hooi is waarschijnlijk de oorzaak geweest van de hooibroei. Het was vogeltjeslandhooi (hooi van gras uit een natuurweide, red.) dus we hadden nooit verwacht dat daar hooibroei in kon ontstaan."

Gevoel van veiligheid

De gebeurtenissen van 20 oktober 2014 onderstrepen het belang van een jaarlijkse controle: "Uit voorzorg laten wij het altijd controleren. Je moet er toch niet aan denken dat de hele boel hier in de fik vliegt."

Zonderland: "Ik ga zeker weer hooien. We hebben altijd kuil in de silo gehad en dat ging perfect: Kort gesneden in de opraapwagen en via de silo direct naar de droge koeien. De ervaringen van vorig jaar zorgen ervoor dat ik een stuk voorzichtiger ben geworden. Mijn advies aan alle melkveehouders is: denk nooit het zal wel meevallen, want het gevaar ligt altijd op de loer."